СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 172. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 27-го липня 1939. No. 172. Jersey City, N. J., Thursday, July 27, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

НАТИСК НА СЕНАТ

ВАШИНҐТОН. — Уряд старається натиснути на сенат, щоб той за всяку ціну взяв під розвагу адміністраційний проект ухвалення двох і пів біліона долярів на фінансування ріжних підприємств. Сенат хоче цю справу відложити до чергової сесії наступного січня, але уряд домагається безпроволочного рішення в тій справі, без огляду на те, чи сенат одобрить це йплян, чи відкине. Бо до другої сесії ще далеко, а уряд хоче вже тепер знати, як до того поставиться сенат, щоб уразі відкинення придумати що інше.

РЕПУБЛИКАНЦІ КРИТИКУЮТЬ ПРОЄКТ.

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен Даніел Рід з Ню Йорку в імені републиканців висловив гостру критику на адресу нового проєкту уряду витратити два і пів біліона долярів на фінансування ріжних робіт. Рід говорив, що цей проект це ніщо інше, тільки дальше, замасковане задовжування краю. Внаслідок того, що сенат заборонив задовжувати край повище 45 біліонів долярів, а та висота вже майже осягнена, уряд старається тепер придумати інші проекти, щоб замаскувати задовження, говорив Рід.

РОЗКОЛ У ДЕМОКРАТИЧНІЙ ПАРТІЇ.

ВАШИНҐТОН. — 50 демократичних конґресменів підписали прохання, щоби провід Демократичної Партії скликав конґресовий „кокус" в цілі узгіднення непорозуміння серед самих демократичних конґресменів. Частина демократів тепер явно йде з републиканцями, проти адміністрації Рузвелта. Та не всі демократи є тої думки, що тепер відповідна пора для „кокусу". Дехто думає, що на „кокусі" ріжниці готові ще більше поглибитись.

РУЗВЕЛТ ЗАПЕРЕЧУЄ РОЗРИВ ІЗ ФАРЛІЄМ.

ГАЙД ПАРК. — Президент Рузвелт заперечив вістки, начебто між ним і Фарліем прийшло до розриву і що ліве крило дорадників президента, під проводом Томи Коркорана, хоче „прочистити" Фарлія з кабінету. Фарлі далі залишиться в кабінеті, говорив Рузвелт.

ЗНАЙШОВСЯ ХЛОПЕЦЬ ПО ВІСЬМОХ ДНЯХ.

ШЕМАН (Мейн). — 12-літній хлопець, Дон Фендлер, що від восьмох днів пропав десь у місцевих горах, знайшовся тепер цілий і здоровий. А вже думали, що він пропав і що, можливо, схопили його схоплювачі. Тимчасом по восьмох днях хлопець криком звернув увагу одного фармера й коли той підійшов до хлопця, то побачив, що той напів нагий, подряпаний, а також виснажений голодом. Хлопець розказав йому хто він та що з ним сталося. Заблудивши в гористім лісі, він старався рятувати себе відповідним способом життя, якого навчився як пластун. Кормився ягодами.

ОРҐАНІЗУВАННЯ БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТНИКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Хоч дотепер будівельні робітники були зорганізовані в юнії, що належали до Американської Федерації Праці, то тепер ривалізуюча фракція, Конґрес Промислової Орґанізації, заявила, що розпічне в тій промисловій галузі орґанізувати свої юнії. В той спосіб розпічнеться ще гостріша боротьба між двома згаданими робітничими фракціями.

ГОДЯТЬСЯ ПРОДАТИ „АЙ АР ТІ".

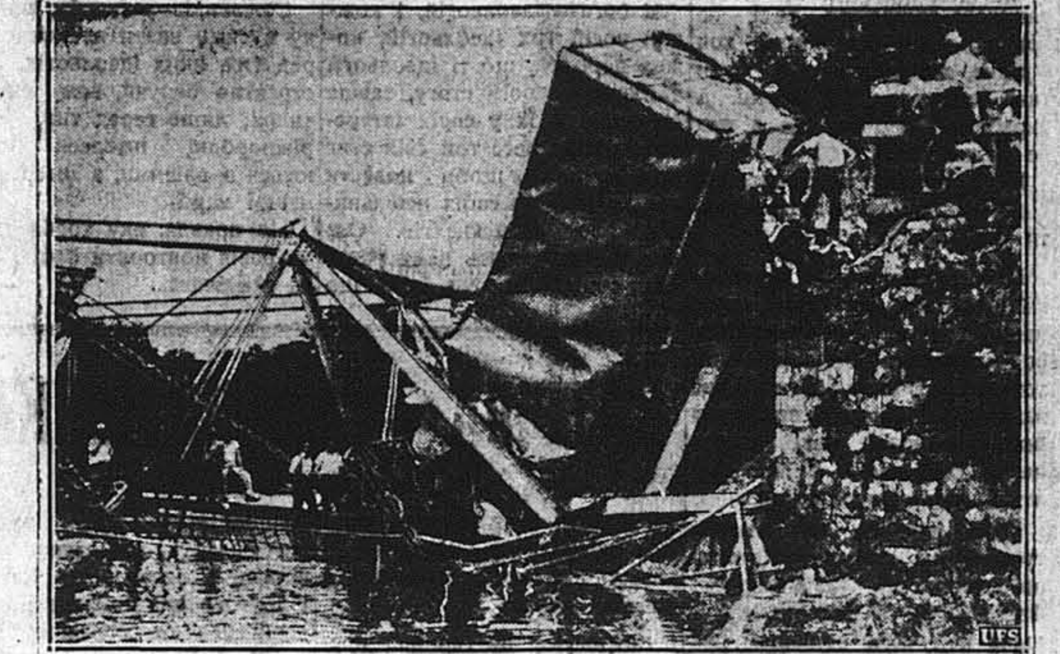
НЮ ЙОРК. — Уділовці згодились продати підземну нюйорську залізницю, звану „Ай Ар Ті", місту за ціну 151 мілїон долярів. Пару місяців тому місто купило іншу сітку, звану коротко „Бі Ем Ті", за ціну 175 міліонів долярів. У той спосіб місто прийде до посідання і завідування всіми сітками підземних і надземних залізниць Ню Йорку.

АМЕРИКА НЕ ПОСТУПАЄ ЯПОНІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар Кордел Гол заявив, що Америка не змінює в нічому своєї політики в Китаю, у відношенні до Японії. Він також заявив, що робить Японію відповідальною за життя і добробут американців у Гонг Конгу і Кантоні, у звязку з японською забороною плавби і довозу продуктів через річний пролив між згаданими двома містами.

„КОМУНІСТАМ ДОЗВОЛЕНА ҐРАБІЖ" — КАЖЕ СВІДОК.

САН ФРАНСІСКО. — В дальшім зізнанні в справі комуністичного діяча Бриджеса був покликаний на переслухання федеральний поліційний урядник, Меріел Бейкон, що для провірки комуністичної діяльности вступив був навіть до комуністичної партії Америки. Бейкон говорив, що комуністичний провід позволяє своїм членам виконувати навіть напади на інституції та особи, щоби придбати фонди. Такий напад на банк, у якому заграблено 40,000 дол., був навіть переведений у Сан Франсіско.

НА ГЛАДКІЙ ДОРОЗІ.

Коли важкий „трок" почав їхати мостом на ріці Джуніята в Александрії, Па., міст завалився. „Трок" звалився на авто, що їхало перед ним, і придушив чоловіка й жінку, що в ньому їхали, на смерть. Такі пригоди, як ця, це немовби мовчалива пригадка всякій людині, щоб забезпечити на такий випадок свою родину в певній запомоговій орґанізації.

ЗІРВАННЯ ФІЛЬМОВОЇ УМОВИ МІЖ ПОЛЬЩЕЮ Й НІМЕЧЧИНОЮ.

Управа союзу власників кін у Львові проголосила рішення Центрального Союзу власників кін, силою котрого заборонено висвітлювати в кінах на цілому просторі Польщі німецькі фільми. Це рішення стверджує, що фільмова умова з грудня 1937 р. зривається з вини Німеччини.

КАМІНЬ ЗАДАВИВ ФАРМЕРА.

Камінь моментально задавив 7 червня фармера Йосифа Костельнюка, 5 миль на захід від Вінніпеґ Біч, Ман. Костельнюк викопав яму, щоб струтити в неї великий камінь на своїй фармі, але камінь зсунувся на нього самого. Бачив це тільки 6-літній хлопець Костельнюка і прибіг до хати та сказав мамі, що „камінь упав на тата". Жінка закликала сусідів, щоби помогли викопати її чоловіка, однакож він уже не жив.

НЕ МОЖНА ВЖИВАТИ КАТАЛЬОНСЬКОЇ МОВИ.

На терені Катальонії появився наказ ґен. Франка, яким заборонено вживати катальонської мови навіть у торговельній кореспонденції. Всі приватні торговельні листи можна писати тільки еспанською мовою. Безпосередньо після заняття Катальонії уряд ґен. Франка усунув катальонську мову з урядів, а тепер поширює цю заборону і на приватне життя.

ПОЖЕЖА ВІД ГРОМУ.

В Богданівці, пов. Скалат, грім ударив у хату Марії Беньовської і смертельно поразив її. Одночасно почав горіти дах хати. Пожежу втасили місцеві селяни; Беньовської не вдалося вже відрятувати і вона померла.

ПРИЯТЕЛЬ ЛЕНІНА АРЕШТОВАНИЙ ЗА ШПІОНАЖУ.

Цюріхський часопис „Фольксрехт" повідомляє з Москви, що ҐПУ арештувало швайцарського комуніста Фріца Пляттена, приятеля Леніна, за шпигунство. Арештований Пляттен був одним з орґанізаторів большевицького перевороту в 1917 р. в Петрограді.

СМЕРТЬ УСІМ, ЩО ПЛЕКАЮТЬ МАК У КИТАЮ.

Ґенерал Чан Кай-Шек оповістив 3 червня, що буде карати смертю всі ті особи, що плекають мак у себе в городі або на полі. По всім Китаю, що ще знаходиться під його владою, Чан Кай-Шек розішле цього літа каральні відділи, що будуть винищувати поля, засіяні маком, а коли хто їм буде ставити опір, то буде розстріляний. Він дав налоговим уживачам опію, що виробляють з молочка маку, рік часу, щоб вилікувалися зо свого налогу, а опісля для споживачів опію не буде пощади.

Тих китайців, що курять, або торгують опієм, хоч би і в занятих ніпонцями частинах Китаю, вважає Чан Кай-Шек зрадниками.

Го ку-Кван, посадник міста Чункін, теперішньої столиці Китаю, видав розпорядок, щоб усі крамниці, що занималися торговлею опію, були закриті до 15 червня. А всі вживачі опію мають вилікуватися зо свого налогу до кінця червня. Китай уже 100 літ бореться проти плекання та торгування опію.

300 ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ НА РОЗБИТТЯ АТОМА.

Лорд Нофілд, відомий британський філянтроп, збудував у місті Бирмінґемі наукову робітню за 300 тисяч долярів, у якій учені будуть працювати над винайденням легкого способу, як розривати атом, щоб визволити з нього великий засіб енерґії. Над дослідами буде працювати М. Л. Олифент, професор Бирмінґемського університету, що був помічником Лорда Рутерфорда, першого дослідника енерґії атомічної. Атомічну силу малиб учені застосувати для медичних цілей.

КАНАДА ПОЗИЧИТЬ 750 МІЛЮНІВ ДОЛЯРІВ.

Домініяльний парлямент в Отаві недавно одобрив законопроект, що дозволяє урядові затягнути позичку в сумі 750 міліонів долярів на сплату довгів, якими виходить реченець, та на інші домініяльні розходи.

ПАРТІЯ ПРАЦІ ПРОТИ ПРИМУСОВОЇ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ.

На початку червня відбулася в місті Савтпорт конвенція Британської Партії Праці, на якій ухвалено заяву проти примусової військової служби в Анґлії. Проти примусової військової служби було 1 міліон 967 тисяч голосів, а за військову службу тільки 574 тисячі. Але також ухвалено не боротися проти заведення примусової військової служби.

ДВА СМЕРТНІ ПРИСУДИ.

Перед трибуналом окружного суду у Стрию відбулася розправа проти Дмитра Чвана і Н. Стефанишина за вбивство Марії Бурак у Рівні, пов. Долина. Ґрабіжники забрали 70 зл. і ґардеробу, користаючи з того, що чоловік убитої пішов на богослуження. Суд засудив обох ґрабіжників на кару смерти.

ЗБІЛЬШАТЬ ЛЕТНИЧУ ОБСЛУГУ.

Так багато торговців послугується тепер пересиланням листів, пакунків, тощо, літаками, що треба буде побільшити летничу обслугу між східньою й західньою Канадою. Тренс-Кенада Ейр Лайнс має намір подвоїти летничу обслугу між Вінніпеґом і такими містами на сході, як Торонто й Монтреал.

НАМАГАЛИСЯ СХОПИТИ ПРАВОСЛАВНОГО ЧЕРЦЯ.

Польська преса повідомляє, що до православного монастиря св. Тройці у Вильні дісталися три невідомі напасники, озброєні в револьвери, кинжал та етер і намагалися схопити нововисвяченого черця І. Біду з Пінська. Справою зацікавився прокуратор і веде допит.

БУРЕВІЙ В ГАЛИЧИНІ.

Буревій зо зливним дощем перейшов над коломийським повітом і заподіяв великі шкоди. В селі Перерові грім ударив у хату І. Врублевського та поразив сільського листаря Жолобайка, яким заопікувався лікар з Коломиї. — У стрийському повіті буря з градом знищила 70% засівів на полях у селах Голобутові та Завадові.

ТАЄМНИЦЯ ЗО ЗБРОЄЮ З ІТАЛІЇ ДО ПОЛЬЩІ

ВАРШАВА. — Аґенція Гаваса подає таку сензаційну відомість, про яку не пишеться в польській пресі і яку польський уряд держить покищо в тайні:

На польсько-чеській границі в Протектораті польські митові урядовці викрили 8 скринь, що були заплюмбовані й опечатані дипломатичними печатками, а призначені для італійського консуляту. Було це в Моравській Остраві. В імені італійського консуляту зголосився по скрині урядовець, з роду поляк. Цей урядовець ніби мав попасти у спір з польськими митовими урядовцями і в гніві здер, не хотячи, з одної пачки дипломатичну печатку. Це використали митові урядовці й перевели ревізію пачки та знайшли там зброю. Потім переглянули інші пачки і знайшли машинові кріси найновішої марки, легкі гармати і муніцію. Пачки були означені як посилки з книжками і документами. В італійськім консуляті відповіли на запити, що та зброя була призначена для польського Військового Музею.

І тут українці...

Тепер питають, для кого властиво була призначена та зброя. Одні кажуть, що можливо для Данціґу, але інші твердять, що для німецької менщини в Польщі, а властиво не для неї, а для українців. Слідство ведеться дипломатичним шляхом.

НАСКАКУЮТЬ БІЛЯ СОВЄТІВ.

ЛОНДОН. — Британійський уряд знову поновив у Москві заходи щодо політичного й торговельного союзу з Совєтами. Кажуть, що вже погодився на совєтські умови на 95%. І піде ще далі, щоб тільки добитись того союзу, який тепер Анґлії дуже потрібний з престижевого боку. З Анґлії виде мабуть на остаточні переговори якась вища політична фіґура, можливо сам міністер заграничних справ, щоб іще й тим задоволити Совєти.

НЕ ХОЧУТЬ ДАТИ ПОЛЬЩІ ГОТІВКИ.

ЛОНДОН. — Анґлія згодилась дати Польщі кредити на 40 міліонів долярів. Але це буде допомога товарами, точніше зброєю і муніцією, виробленою в Анґлії. Зате покищо нічого не виходить з 25 міліонів долярів позички в золоті. Анґлія не хоче, щоби Польща витрачувала її гроші деінде ніж в Анґлії.

ЯПОНСЬКО-БРИТІЙСЬКЕ ЗАГОСТРЕННЯ.

ГАНҐ-КОНҐ. — Те, що Анґлія визнала спеціяльні права Японії в Китаю у звязку з її воєнними операціями чи плянами, не спинило Японії піти далі у своїх намірах. Це видно по тім, що вона проголосила, що замкне на два тижні ріку Кантон, чим припинить торговлю між Кантоном і Гонґ-Конґом, британійською кольонією.

АНҐЛІЯ ПІДДАЄТЬСЯ, КАЖУТЬ В ІТАЛІЇ.

РИМ. — Італійська преса пояснює собі японсько-британійське порозуміння так, що Лондон „скапітулював" перед Токіом. Вона підкреслює, що отсе зачався „упадок британійського імперіялізму" як і панування „золотого теляти". Та сама преса заповідає, що Японія осягне в Китаї незабаром повну перемогу, бо Анґлія покинула Ченґ-Кай Шека. А це означатиме кінець „анґлійсько-французько- американського панування в Китаї".

ХВАЛИТЬ АМЕРИКАНСЬКУ ФЛЬОТУ.

ШАНҐАЙ. — Адмірал Гери Ярнел, передаючи команду над американською Азійською Фльотою до рук нового команданта, адмірала Томаса Гарта, заявив, що він почувається до обовязку дати признання жовнірам і офіцирам американської фльоти за їх льояльну, вірну та з радістю виконувану службу, повну правдивої посвяти.

СОВЄТИ ПРО СВОЮ ФЛЬОТУ.

МОСКВА. — Совєти приготовані до війни на Далекому Сході. Таке виходить з мови воєнного комісара Кузнецова, що заповів, що Совєти держать на Тихім океані понад 100 воєнних кораблів. Це мабуть сказано на те, щоб трохи настрашити японську людність, бо саме тепер Японія ставить нові жадання у звязку з її концесіями на острові Сахаліні, звідки Японія добуває нафту.

НІМЕЧЧИНА ПРО СВОЇ СУБМАРИНИ.

БЕРЛІН. — Маневри німецьких підводних лодок на Балтику дали притоку до славословій у німецькій пресі щодо висліду тих маневрів. Нагадують, що нова війна не тільки пригадає світові давню славну традицію, звязану з німецькими підводними суднами, але що цю традицію доповнить новими осягами. Це толкують собі так, що в новій війні німці готові вести ще безпощаднішу боротьбу при помочі підводних лодок.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ВІД ЧОГО ЗАЧИНАТИ?

(5) Наш нарід у неволі, а наша справа на міжнародньому форумі так десь затаєна, що виходить, що політичний світ обдумує розвязку всіляких проблем крім української. Вже те одно заставляє українську іміґрацію в Америці, яка ще має змогу українську справу сяк-так боронити, до вироблення і виконання спільного пляну допомоги справі визволення України.

Ось це та найважніша справа, з якої мусимо всі ми виходити, коли хочемо спільно працювати для допомоги Рідному Краєві. Знаємо, що є між нами ріжні політичні розходження. Але з огляду на те, що ми живемо в Америці, а не на українській землі, оті розбіжності не мають великого практичного значіння, коли йде про оборону України чи закріплення українського імени в Америці. Тому є вказаним і пожаданим зачати негайно наше обєднання тим, щоб негайно припинити в українській пресі такі напади на українських провідних людей і таке змальовування української визвольної акції, з яких виходилоб, що український визвольний рух є ведений чужою рукою та що він визнає ідеї, противні американським, бо так не є. В українській визвольній боротьбі, як кожний може переконатись, заважують не фашистівські чи націстичні ідеольоґії, ні ніякі чужі допомоги, ні ніякі спекуляції поодиноких людей чи ґруп. Бо заважує на ділі тільки чиста українська ідея безкомпромісової боротьби за те, щоб ніхто інший, а тільки сам український нарід був господарем на своїй землі. При тій ідеї стіймо, її видвигаймо і доказуймо її тими українськими героями, що за цю ідею мучаться і гинуть. Це певне, що наш нарід, наша народня маса піде за тими героями, а не за ким іншим. Ось та орієнтація заважить. Стіймо при ній і ми в Америці й передаваймо її своїм і чужим.

Далі треба нам усім, цілому зорґанізованому загалові в Америці, піднести з цілою силою і з цілою рішучістю вимогу, щоб ті, що стоять у проводі наших запомогових орґанізацій і їхньої преси, виявили публично, чи є вони за злуку всіх тих орґанізацій в одну, а як є, то що роблять, щоби це дійсно сталося, бо нема ніякої розумної потреби, щоб ті ріжні орґанізації животіли. Їх животіння може бути тільки в інтересі одиниць, а не в інтересі загалу української іміґрації в Америці. У. Н. Союз заявив, що готовий завтра приступити до створення комітету для підготови такого обєднання. Ось цього і держімся.

А ще далі: коли життя наше видвигає потребу кооперації в якійсь важній справі, то не збуваймо такої справи мовчанкою в пресі, а видвигаймо її публично й подаваймо способи, як і чим їй помогти. Бо так є, що ми обговорюємо всі можливі світові справи, а про свої мовчимо.

До минулих непорозумінь більше не вертаймось. Уложім певні етичні вимоги, яких треба держатись у нашому громадському житті, при публичних виступах і в пресі, коли обговорюємо громадянські справи, а тим піднесемо наш культурний рівень і привикнемо себе взаємно контролювати і шанувати. А це стане справжнім початком до справжньої згоди.

ІДЕОЛЬОҐІЧНІ БЛЬОКИ Й МИ

Радикально - соціялістичний табор веде у нас у краю завзяту нагінку на закарпатських націоналістів. Чи через те, що програли нашу справу? Ні, через те єдино, що вони — націоналісти.

Коли чеські демократи з Бенешем водили за ніс наше Закарпаття, ломаючи дане слово, роблячи всі зусилля, щоб не дати автономії, яку врочисто обіцяли, коли ширили на Закарпатті москвофільство і чехізацію, то наші радикали-соціялісти тоді не кричали, бо Закарпаття, хоч і рідне, але рідніші їм були такі демократи, як Бенеш. А українські націоналісти в них не демокранти.

Це є прокляття ідеольоґій! І саме на це хочу тут звернути увагу.

Ціла хмара ріжних ідеольоґій бореться за опанування нашої душі: комуністична, соціялістична, демократична, тоталітарна й ін. І багато з нас замісць мати на оці **виключно інтерес власної нації,** охоче дають себе вести (і звести!) отим чужим ідеольоґіям...

Одні кажуть, чи казали: трудно, ми комуністи (зглядно соціялісти), отже мусимо йти з СССР — єдиною крайньою получкою соціялізму!

Інші кажуть: ми тоталісти, отже мусимо йти, щоб там не було, з Німеччиною!

Треті кажуть: миж демократи, отже наше спасіння в союзі з европейськими демократами!

Четверті кажуть: чи ми не словяни? Тож подаймо руку всім словянам, щоб там не було! і т. д., і т. д.

Це ідіотичне, але це там є! І рідко хто здає собі справу з того, що напр. в інтересі російського соціялізму є мати сильну соціялістично - російську державу, отже й здушувати всі національні сепаратистичні рухи на території С. С. С. Р., а головно — українство.

Ніхто не здає собі справи, що наприклад в інтересі, тоталітарної Німеччини може бути вразі чого утримати невтральність і теперішній стан посідання в СССР, щоб мати вільну руку для розправи з Заходом...

Ніхто не здає собі справи, що наприклад в інтересі демократичної Франції може лежати скріплення Советів (а тимсамим і закріплення московської тиранії в Україні), щоб мати сильного союзника проти німців, і т. д. Таксамо, як ніхто не здає собі справи, що в інтересі кожної словянської держави, що претендує на провід у словянстві, — запрягти інших словян (отже й нас), як сателітів, до возу своєї державности, і гнобити їх не згірше від того, як то гнобили чи гноблять німці чи мадяри.

Є багато ідеольоґій, і кожний носій тих ідеольоґій, кожна держава, що ті ідеольоґії виписує на своїм стягу, завше інтерпретує їх **у своїх інтересах,** а коли несе той свій стяг нам, то лише, щоби повести нас за ним, як своїх невільників, або ляндскнехтів. Ось про що забувають наші радикали-соціялісти, ось про що забуває часом і дехто з нас.

Ось на що **найвищий час звернути увагу.** Ми, як нація, що хоче жити, не сміємо причіплюватися до жадної з тих ідеольоґій на життя і на смерть. Кожного часу, коли приходиться нам ці справи вирішувати, старaймося відповісти собі на питання: **чи союз з ними лежить в інтересі української нації, чи ні.**

Бо що інше розважати над тим, який устрій: демократичний, тоталітарний чи який, будемо застосовувати в нашій незалежній державі, а що інше наше відношення до демократичних чи тоталітарних держав.

Союзників у певнім випадку мусимо знати не конче серед тих, яких ідеольоґія, абстрактно беручи, нам симпатична; лише серед тих, яких ріжнородні інтереси збігаються з нашими, з інтересами нашої нації.

Це правда, яку треба тисячу разів повторяти **собі і своїм землякам...**

КАТРІНА -- СИЛЬНА ЖІНКА

Катріна — це скромна сільська жінка, що ціле життя вперто й завзято боролася з важкою долею.

Катріна — це геройка прегарної повісти північної авторки Саллі Сальмінен. Два роки тому Сальмінен дістала за цю книжку першу нагороду на державному шведському конкурсі.

Найцікавіше те, що авторка — молода дівчина без освіти, по званні домашня помічниця, а повість п. з. „Катріна'' це її літературний дебют.

Зимні вітри знад моря і нагі скали Аляндії загартували молоду жінку. Прийшла там із зачиненими очима, вижидаючи казкової країни, безпосередньо з теплої родинної хати. Одурманена райдужними оповіданнями брехуна - моряка, вийшла за нього заміж і поїхала на далекі, чужі острови. Замісць прегарних садів — знайшла нагі скали, замісць великого господарства — нужденну брудну хатинку, без необхідної обстанови, без худоби й грошей.

Перша зустріч з новим, вимріяним життям вдарила міцно, надто міцно, як на молоді сили Катріни. Чоловік, безжурний моряк, всіми висміяний балакун, не здавав собі справи з переживань Катріни і другого дня покинув її, щоб вернутися до морських мандрівок. Катріна залишилася сама — одиноким її майном були сильні, молодечі руки. Проте не заломилася. Бо як жеж могла вертатися до рідного села, як марнотратна донька, як показати родині своє упокорення? Залишиться. Продасть свої сили за шматок щоденного хліба і це її майбутнє.

Десь відразу згасла мов вечірня зоря безжурна молодість, десь пропало кохання, повне розчарувань — а осталася тільки непереможна постава витримати й не піддатися важкій долі. Мовчки, з затисненими зубами і пястуками береться до важкої праці, праці зарібниці на чужій землі. Серед чужих, далеких їй людей не зустрічає приязни. Вони бачать у ній тільки жінку нездатного до ніякої праці та всіми погорджуваного балакуна Йогана. Цей факт пересуджує все, заки Катріна може доказати, що вона інша. Горда й збунтована в душі, постановила бути „тут щаслива всім наперекір, виповісти війну самій нужді й показати, що в неї щастя зацвіте навіть на нагому відломі скали..."

Доказала. Її сильна й неуступчива вдача здобула ступнево признання і багачів, у яких працювала, і довколичних мешканців, що так негостинно її приняли.

Виховує синів до кращої долі, а в серці легкодушного чоловіка розбуджує безграничну любов і подив. Але Катріні не прийшло це все легко. Кожна нова побіда над ударами і колючками долі залишала по собі глибокі, криваві рани. Навіть найбільша радість — материнство — була звязана з важким душевним болем і думками, що далеко відбігали від щасливих почувань. „Чи дійсно не є вона нічим іншим, як тільки машиною до родження нових невільників?" — питала себе. „Здавалося їй, що бачить безконечних рядів матерей — голодних, одягнених в лахміття, отупілих жінок. Бачила, як ішли дорогою, що називалася життям. Родили дітей, незлічену скількість дітей, що ніколи не були дітьми тільки купленими невільниками, ще заки побачили денне світло. О, так, ще заки почали життя в лоні матерей, доля їх була перерішена. Мали працювати на землі, яка ніколи не буде до них належати''.

І тому Катріна постановила виховати своїх дітей до кращого життя. Вдалося й це, але також не без великих, найболючіших ран. Старість зустріла її знову самотньою. Помер чоловік, відійшли діти, але Катріна не знала, що таке відпочинок. І найсумніше було їй тому, бо не знала, що зробити зо своїми сильними, так звиклими до важкої праці руками, руками — яких уже ніхто не потребував...

Так то у довгій пятьсотсторінковій книжці авторка супокійно і звичайно розказує нам про сіре життя сильної жінки. Сувора природа, важка праця і прикрощі, людська злоба і брак зрозуміння, невдячність синів — все це вдаряє немов льодовий вітер із північного моря і втихомирюється тільки час від часу під теплим подувом вдовілля із себе, або слів признання чужих людей.

Але геройка Саллі Сальмінен бореться не лише за власну, кращу долю. Вона бунтується проти сучасного ладу в імені всіх тих жінок, що покірливо і тихо погоджуються з важким життям. „Ти невільниця, але сто раз гірше, що ти вдоволена зо свойого невільництва" — лає Катріна свою сусідку.

Небагато вона може змінити долю інших жінок, але її власне життя найкращий доказ, що можна бунтуватися, боротися і перемогти!

Мимохіть насувається ще одне порівняння. „Катріна" пригадує в неодному долю наших селян — героїв Левицького, Стефаника, Черемшини. Пригадує, але рівночасно каже переводити анальоґію. Як жеж далекі вони до Катріни зо своєю пасивною поставою до життя і трагічною підлеглістю жорстокому призначенню.

Скромна шведська селянка стає для нас зразком сильної, непохитної індивідуальности. Відкладаємо цю книжку з повним захопленням і подивом. Бо сильні люди — це герої сьогоднішнього життя і сучасного письменства. Але в нас їх ще мало, як в одному, так у другому. — („Жінка").

О-ка.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Е. В. Люкас.

ЛИЦЕ НА СТІНІ

Гутірка зійшла на надприродні річи. Більшість із нас мала якусь незвичайну пригоду. Між присутніми був теж невеличкий, старший добродій, з переляканим, блідим лицем, якого я не знав. Слухав уважно, що кожний оповідав, одначе сам нічого не говорив. Вкінці звернувся до нього Дабні, наш господар, щоб і його втягнути в розмову та розповісти якусь пригоду, що подавала би невияснені справи. Тамтой на хвилину задумався.

— Добре, — сказав опісля — не буде це пригода така собі звичайна. Ніяка казка, як більшість поданих примірів. Дійсність, я все це тверджу, є чимало дивніша, ніж уява, одначе й багато цікавіша. Я міг би вам розповісти щось, що мені справді пригодилося, а якось дивно скінчилося воно щойно нині пополудні.

— Оповідайте! — просили ми всі.

— Яких два роки тому жив я в старому домі при Ормондській вулиці. Стіни спальні колишній льокатор помалював був на сіро, одначе дім був вохкий і показувалися великі забарвлені плями. Одна пляма, як то часто буває, подобала дуже на людське лице, одначе багато вірніше ніж деінде. Коли я рано лежав у ліжку та часом довший час не вставав, дивився все на це лице та зчасом став уважати його за дійсне — наче за товариша. Цікаве тут було ось що: коли інші плями збільшувалися та змінювали обриси, ця пляма була все однакова.

Тоді, як я там жив, був я дуже захрип і мусів довший час лежати в ліжку. Цілісенький день не робив я нічого, лише читав або роздумував. Тоді-то це лице стало мене більше цікавити! Я відчував, що воно заволоділо моїми думками. Все більше ставало дійсним і оригінальнішим. Ніс мав незвичайну форму, а чоло було дуже оригінально випукле: лице оригінального мужчини, який трапляється один на тисячу.

Здоровля моє поліпшувалося, одначе це лице все ще мало владу надімною. Дійшло воно аж до того, що я став подібного лиця шукати на вулиці. Я вірив, що той мужчина мусить десь бути та що я мушу зазнайомитися з ним. Я не знав, чому. Я знав лише, що він і я якимсь способом злучені долею. Я вишукував місця, на яких збиралося багато людей — політичні збори, футболеві змагання, залізничу стацію, коли підміські поїзди викидають із себе людей до міста. Та все було даремне. Ніколи досі не був я такий свідомий того, що є так багато мужеських лиць, а всеж як мало вони ріжняться. Бо всі вони ріжні, та коли оцінимо їх то ґрупи можна зрахувати на пальцях.

Це шукання перемінилося в манію. Все інше я занедбував. Я зупинявся на найрухливіших перехресних вулицях і вдивлявся в юрбу, аж мене люди стали вважати за блазна, поліція вже знала мене та підозрівала щось. На жінок я ніколи не дивився: мужчини, мужчини, все лише мужчини!

Розпучливо погладився по волоссю:

— І вкінці — говорив далі — я його побачив. Сидів в авті, що їхало в західньому напрямку до Пікаділі. Я обернувся, побіг кількадесять кроків попри нього. А потім бачу, напроти мене їде порожне авто. „Їдьте за тамтим автом!'' крикнув я та вскочив до авта. Шоферові вдалося їхати так, що я мав на оці це авто і так ми доїхали до залізничого двірця Вікторії. Я кинувся на стацію та обачив мого мужчину з двома жінками й дівчинкою. Хотіли їхати поїздом в годині 2.20, а потім кораблем до Бульонь. Я зупинився хвилинку біля нього та хотів заговорити, одначе не вдалося мені.

До них приступило кількох приятелів і вони відійшли в гурті до поїзду.

Я мерщій купив собі залізничий білет до Фолкстону, бо сподівався, що так зловлю його, заки ще відїде. Та в Фолькстоні пішов він із приятелями на чердак іще переді мною та зник у великій люксусовій кабіні. Видно був багатий.

Знову втік мені. Та я рішився також їхати, бо я був певний, що як корабель пуститься в дорогу, він покине ті жінки й буде проходжуватися по чердаку. Я мав досить грошей лише на подорож до Бульонь, та мене ніщо не відстрашувало. Я заняв місце напроти дверей до кабіни та ждав. За пів години відчинилися двері. Він вийшов, одначе з маленькою дівчинкою. Серце мені так билося, що здавалося, заглушує корабель. Лице його було точнісенько, як тамто на стіні. Глянув на мене й пішов сходами нагору. Я відчував, що або тепер або ніколи.

— Даруйте, — пробелькотів я — будьте такі добрі, дайте мені вашу візитівку. Я хотів би поговорити з вами про дуже важну справу.

Здивувався, самособою, одначе згодився. Дуже обережно витягнув портфель, подав мені візитівку та ішов із дівчинкою далі. Видно було, що вважав мене божевільним і думав, що краще сповнити мою волю, ніж спротивитися.

Я стиснув візитівку та пішов спішно у далекий куток на кораблі. Прочитав візитівку. Мені заблестіло в очах. Голова крутилася мені. Бо на візитівці було написано: Мистер Ормонд Ванд, а потім адреса в Пітсбурґу Зл. Д. П. А. Вже більше нічого не памятаю, лише те, що я пробудився в бульонському шпиталі. Там я лежав кілька тижнів зовсім зломаний і вернувся тому місяць.

Замовк. Ми дивилися на нього, потім один на одного та ждали. Всі оповідання того вечора не були нічим у порівнанні з тим, що оповів цей малий, блідий добродій.

— Я знову замешкав у хаті при Ормондовій вулиці, — та старався дізнатися якнайбільше про того американця, до якого життя я попав так загадочно. Я написав до американських часописів. Вишукував американських громадян у Лондоні. Та все, що я довідався, було, що він міліонер, а батьки його жили в Лондоні. Одначе, де? На цей запит я не дістав відповіди.

І так минув час аж до вчорашнього ранку. Я пішов спати змучений більше ніж колинебудь і спав довго. Як я пробудився, в кімнату світило сонце. Як усе, глянув я на стіну, на якій було лице. Я протер собі очі та збентежений вискочив із ліжка. Тінь було видно вже лише дуже слабо.

Пригноблений і якийсь несвій вийшов я з хати. Раніші видання часописів уже були на вулиці, а між титулами я прочитав і цей: „Автомобілева катастрафа американського міліонера? Ви мусіли вже всі читати. Я купив часопис і зараз прочитав це, що сподівався. Мистер Ормонд Ванд і його товариші їхали автом до Пізи та зударилися з вантажним автом. Їх авто перевернулося. Стан здоровля мистера Ванда дуже небезпечний.

Я вернувся до хати все ще пригноблений, сидів на ліжку та впялив очі в лице на стіні. І коли я так дивився на те лице, воно зникло зовсім.

Пізніше я довідався, що мистер Ванд помер наслідком ран саме в тую хвилину.

Знову замовк.

— Дуже дивне, — запримітили ми — щось надзвичайного! і т. д.

— Так, — сказав оповідач — тут є три надзвичайні точки. Одна це те, що було можливе, аби велика пляма в тому лондонському домі прибрала риси якогось американця тай ще мала внутрішні звязки з його особою. Ще багато мине часу, заки наука зможе вияснити цю справу. Дальше те, що назвище того мужчини було якимись таємними звязками звязане з місцем, у якому лице його так вірно було відбите. Правда?

Ми притакнули йому, а потім далі пішла гутірка про надприродні справи. Потім оповідач устав і сказав „добраніч".

Був уже в дверях, як хтось із товариства спитався його:

— Таж ви згадували про три точки, пригадуєте собі? Якаж це ця третя точка?

— Ах, ця третя точка — сказав невеличкий, блідий добродій, відчиняючи двері: „Третя, дуже важна точка така, що всю цю пригоду придумав я тому пів години. Ще раз: Добраніч!

З ДНЯ

ДУХОВА ГІГІЄНА.

Професорка Бруклинського Каледжу, деканка Аделя Билдерсі, в своїм річнім звіті перед президентом каледжу сказала, що треба конче завести психіятричних, духових дорадників для студентів каледжу, бо інакше багато з них попаде в поважний духовий роєстрій. Деякі з них уже попали. А попадають у духові розколи і конфлікти студенти тому, що школа вчить їх лише всестороннього знання, а не помагає їм розвиватись чуттєво, не помагає їм розвязувати сотки ріжних морально-етичних суперечностей, які, головно в нинішніх часах, молода людина на кожному кроці натрапляє. Учителі-психіятри відгравалиб для душі студентів ту саму ролю, яку відграють лікарі для їх тіла. Вони наглядалиб над духовою гігієною студентів, говорила Аделя Билдерсі.

ДЕ БЕРУТЬСЯ КОНФЛІКТИ?

Людське життя, наші почування, наші моральні й етичні переконання — це дуже складні справи. Фільософи віддавна стараються їх розвязати, і навіть розвязують. Але кожна доба, кожне покоління має своїх фільософів, які кожний раз наново вертаються до тих самих справ. Життя це вічно нерозвязана загадка.

Що життя, людські почування і переконання є складні і часто суперечні, вказують навіть наші народні приповідки, які містять у собі глибоку народню мудрість, накопичену впродовж довгих віків. Ось візьмім хочби таке: „Ласкаве теля дві мамі ссе"; і — „до відважних світ належить". Або: „Не родися красний, тільки щасний"; і „кожний є ковалем своєї долі".

Ми бачимо, що ті приповідки висказують цілковито протилежні фільософії. Бо коли приповідка „ласкаве теля дві мами ссе" вчить потурати іншим, підчинятись їх смакові, достроюватись до їх волі, то приповідка „до відважних світ належить" учить пробоєм усе здобувати, до всього відважно підступати і накидати іншим свою волю. Також цілковито протилежні фільософії висказують дві чергові приповідки, з яких перша вірить у призначення, а друга в індивідуальну волю чоловіка. Таких приповідок багато. Також багато є фільософічних напрямків, що собі суперечать.

ЯК ЦЕ ДІЛАЄ НА МОЛОДЬ?

Коли якийсь молодий хлопець захопиться одною фільософією й візьме собі до серця приповідку „не родися красний, тільки щасний", а інший цілим серцем захопиться другою приповідкою „кожний є ковалем свого щастя", то в тому великого душевного заколоту не буде. Бо ці дві протилежні фільософії є розділені, відгороджені: одна в одній душі, друга в другій. Один хлопець буде вести своє життя з переконанням, що все на світі приходить внаслідок щасливого збігу бставин; інший віритиме, що все від нього самого залежить і відповідно поступатиме в житті. Перший переживе у мріях ціле своє життя; інший шляхом боротьби дібеться великих речей, або в боротьбі впаде.

ПОЧАТОК КОНФЛІКТУ.

Але душевний розкол і заколот повстає тоді, коли якийсь хлопець хоче цілою душею і цілим єством збагнути до самого дна обі ті противорічні фільософії рівночасно. Тут він попадає у конфлікт, що викликує душевні терпіння, а навіть доводить до нервових потрясень.

Щойно вправний психольоґ, або розумний батько, чи старший приятель, може помогти юнакові розвязати ці на перший погляд незгідливі фільософії. Він скаже йому, що фактично ні одна ні друга фільософія не є досконала. Що з них обох треба в душі творити синтезу й треба з одного боку числити виключно на власні сили та боротьбою пробиватись через життя, але з другого боку треба брати під увагу і щастя. Бо нераз і для знаменито підготованого пляну потрібно дрібку сліпого щастя, без якого він розібється; а фільософія „кожний є ковалем свого щастя" покажеться у такому випадку неправдива...

І СТАРШІ ЛЮДИ ТЕРПЛЯТЬ НА КОНФЛІКТИ.

Це лиш один з багатьох прикладів.

Треба зазначити, що не лише молодь попадає у такі душевні конфлікти. Попадають у них і старші люди, головно наші еміґранти, які в Америці застали цілком відмінні обставини, відмінні моральні й етичні вартості, відмінні життєві засади. Деякі зоріентувались у положенні, погодили противорічні засади й створили з них в серці синтезу. Інші не справили цього. Чорні і білі думки вештаються по їх душі немов круки, бються з собою й вічно непокоять душу. У висліді неодин із них загубив душевний спокій, а навіть попав у нервовий розстрій.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Народній Дім і... „чайнатавн".

Прийшла пора на обговорення будови чи розбудови Народнього Дому в Ню Йорку. Саме тепер відповідний час, коли нема загально-народніх важніших справ. А живий нарід мусить про живе думати. З усіх українських громад в Америці нюйорська громада є найменше згармонізована як громада і найбільше космополітична з усіх наших громад, завдяки її розкиненню у великому місті. Тому, що в Ню Йорку незвичайно дорогий ґрунт, мало українців є власниками домів. А коли хто де й осідає, то не дуже то вважає на те, чи близько нього є другий українець, чи ні. Наслідок цього такий, що українці в Ню Йорку не мають ні однієї своєї вулиці, про яку можнаб говорити як українську. Якби так треба було вивісити поперек вулиці якусь українську вивіску, то ледве чи це дենебудь вдалось би, бо нема напроти себе двох українських домів.

Із цього розкинення поодиноких українців можна робити ріжні висновки. У практиці воно нам дуже шкідливе. Ні однієї української цілоденної школи не можемо зорґанізувати, бо дітям не наруку переходити через людні вулиці з подальшого віддалення. Також само не можемо говорити про якісь українські підприємства, котрі моглиб опертися на українцях та на прикладі показати американцям українську традицію. Коли пересічний американець хоче знати щось про китайців, він просто йде до „чайнатавн"; жиди мають своє ґето; італійці, як роблять свої славні свята, освічують цілі вулиці електричними лямпами і роблять свої базарі чи „ярмарки" на цілих вулицях.

Отже, що можливе навіть в азіятів, це досі не створено серед українців. Через брак оцього скуплення затрачується дуже скоро український характер молодого покоління, а з тим і скоро вичерпається можливість праці для визволення старої батьківщини.

З оцієї точки дивлюся я на приміщення Українського Народнього Дому. Народній Дім повинен бути осередком якогось „Українського Села" на лад „чайнатавну" і нема нам чого стидатися положити основи під „Юкрейнієн Виледж" у Ню Йорку.

Між українцями тепер стільки грошей, що люди не знають, що з ними зробити. Треба спонукати їх купувати свої власні доми, але пляново, значить зосередити це купування хоч на одну вулицю. Не можна сказати, щоб у нас не було досі ніякого сконцентрування. Воно було, але без пляну. Тепер треба щось уплянувати і на цій пляновій концентрації оперти існування та працю Народнього Дому. Жива українська громада зможе втримати Народній Дім окрушинами, що спадають із її стола.

Коли мова про приміщення Народнього Дому, то відразу треба рахуватися із коштом ґрунту. При людній вулиці ґрунт коштує кількакротно більше, ніж при бічній вулиці, хочби й недалеко якоїсь „евені". А гроші, зужиті на закупно ґрунту, ліпше зужити на розбудову самого будинку й на вивінування установи. Не будуємо Народнього Дому на попис перед чужими, але для своєї потреби й вигоди. Хто хоче відкрити культурних українців, то знайде їх так, як знаходить китайців у „чайнатавні". Мудро сказав Емерсон: „Коли чоловік винайде ліпшу лапку на миши, напише ліпшу книжку, скаже ліпшу проповідь, то хочби його хата була і в лісі, нарід витопче до нього биту стежку". Приложімо це до себе, а зрозуміємо, що Український Народній Дім повинен бути серцем „Українського Села" і заманювати до себе неукраїнців....'

При обговоренні таких справ треба памятати на одно: Не можна будувати Народнього Дому на самих довгах, бо вони скоро зїдять усі жертви. Мусить бути складений закладовий капітал наперед і щойно тоді приступити до будови дому. Мильний є погляд, що само принагідне хочби й незвичайно корисне, закуплення ґрунту чи будинку, викличе одушевлення і „нарід зложить" решту. Практика показує що інше. Де є труднощі, там той нарід попадає в розтіч. А прийде нарід там, де все йде гладко і де весело музика грає. Тому нема що думати, що то товариства зложать гроші на будову Народнього Дому. Товариства тепер клопочуться, якби то ще дістати гроші з Народнього Дому на виплату бенефітів для своїх членів, що захворіли в часі безробіття. Отже мусять багатші одиниці сипнути грішми на Народній Дім і взяти його в опіку на бизнесовій підставі. Як цього не буде, шкода всіх зібрань і переливання „з пустого в порожнє". Велике добре діло може зробити сама одиниця для добра загалу.

Д-р Семен Демидчук.

„УКРАЇНСЬКІ ЗРИВИ ПРОТИ ПОЛЬЩІ"

(УПС). Німецька преса приносить за останній час чимраз більше вісток про загострення положення на українських землях під Польщею. Такі вістки, нерідко сензаційно оформлені, приносить однаково столична, як і провінційна преса. Для зразку цитуємо голос „Вестдойчер Беобахтер", Кельн, з 19 червня, який пише в ширшій нотатці п. з. „Українські зриви проти Польщі":

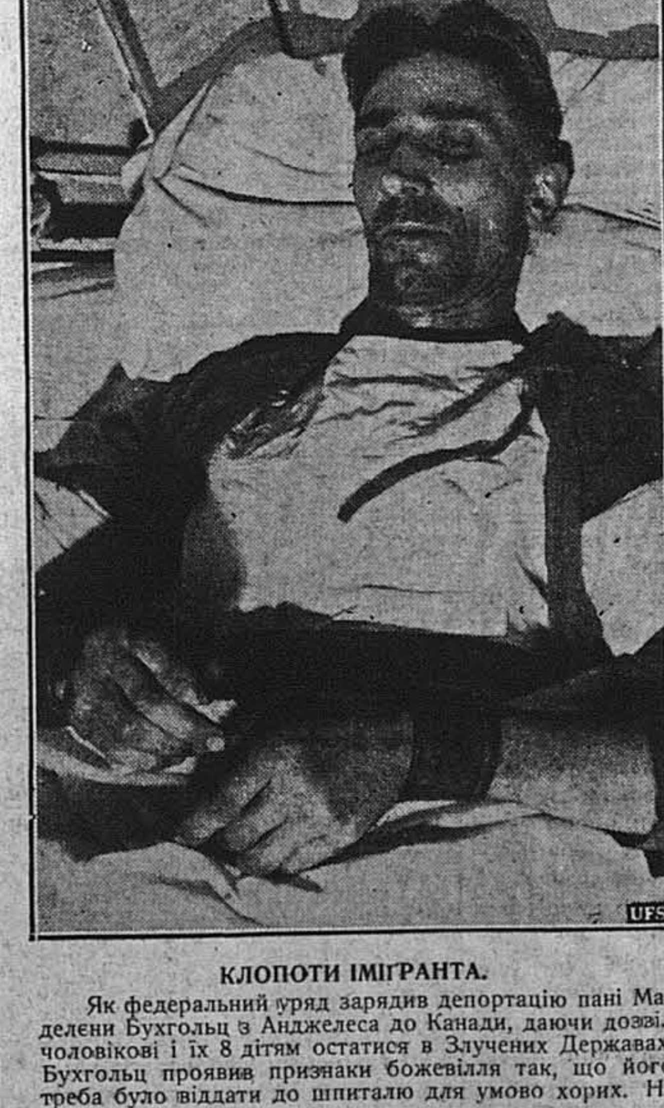
„Положення в східній Польщі основно загострилося для Варшави в останніх днях. Постійні мучення українського населення польською владою, безперервні арешти, вивласнення українського майна, розвязування українських орґанізацій і т. д. довели до справжніх місцевих повстань населення проти режіму... Найбільших розмірів прибрали ці частинні зриви в околиці Турки в східній Галичині, де мусіла польська влада зужити військо для згноблення повстання, бо поліційних сил не ставало, щоби привернути мир. По прикладі ославленої пацифікації з 1930 року, окружувало польське військо численні села в повстанському районі й переводило карні акції. Число жертв не устійнене, бо всяка сполука з повстанським районом перервана. В селі Бори над Стриєм прийшло до правдивих боїв між українцями і польським військом. Українці відступили з боями в ліси, куди військо вже не важилося піти за ними. Кілька днів передтим напали українці в цій же околиці на всі польські поліційні станиці і понищили їх. Застрілено прицьому трьох польських поліцаїв. Як відплату за це виселили тепер поляки 200 українських родин... На цілій українській території відбувається похід на знищення українського культурного життя, як і кооперації. Українське освітнє товариство розвязано в кількох повітах. Всі українські бібліотеки і читальні, які знаходилися в цих повітах, закрито. Теж при цих акціях діяли військові частини, які поступали особливо брутально. Українські книжки викидано з вікон і палено. Влада заявила для свого оправдання, що українська народньо-освітня орґанізація не обмежувалася до культурницької діяльности, а підготовляла політичні атентати й орґанізувала вбивства польських поліцаїв"...

СЛОВАЦЬКИЙ ГОЛОС У РОКОВИНИ Т. ШЕВЧЕНКА.

У Празі вже девятий рік виходить накладом видавництва Леопольда Мазача словацький літературно - мистецький місячник „Елян", який є не лише трибуною молодих словацьких письменників, але й широко знаним, за дуже вдалого редаґування Яна Смерка, журналом, де знаходяться цікаві інформації та фахова аналіза культурного життя словаків.

Останнє число „Еляну" (ч. 7—8. березень — квітень) принесло ширшу статтю Павла Гаврана „Словянський ювилей", 125 роковини народин Тараса Г. Шевченка, ілюстровану репродукцією відомого автопортрету поета. Стаття написана в дуже прихильних тонах. Згадуючи цьогорічний березень як „не дуже сприятливий для словянського світу і такий драматичний", автор зазначує, що не можна проминути спогаду над 9-тим днем березня, який є днем народин великого українського поета. Нарис знайомить читача з головними датами, найбільшими життєвими подіями з життя Т. Шевченка — поета селянського народу, одного з тих, словянських, що в минулому столітті були соціяльно та національно найбільше пригноблені. Автор хоче схопити саму суть Шевченкової творчости в літературі та малярстві і зрозуміти цілу ширину її скалі від засвоєння народньої пісні, аж до його великої політичної ролі. Далі він зупиняється над великим впливом Шевченка для витворення й устійнення української літературної мови, що стала така близька українській народній масі. Думка Шевченка про те, щоб усі словяни стали братами-приятелями і синами сонця правди, найсильніше на думку автора висловлена в „Посланію" Шафарикової та зображена ідейно у звязку з історичною подією Івана Гуса. П. Гавран підкреслює велику єдність поета зо своїм народом і красномовно змальовує його недолю. Стаття призначена головно для словаків, тимто підкреслює моменти, актуальні для словацької національної свідомости і літератури.

Петро Зленко.

КЛОПОТИ ІМІГРАНТА.

Як федеральний уряд зарядив депортацію пані Мадедени Бухгольц з Анджелеса до Канади, даючи дозвіл чоловікові і їх 8 дітям остатися в Злучених Державах, Бухгольц проявив признаки божевілля так, що його треба було віддати до шпиталю для умово хорих. На світлині хворий зо звязаними руками.

ВИСТАВА СНІВ.

В Парижі зорґанізували виставу п. з. „Сон у мистецтві і літературі". Під поняттям сну треба у французькій мові розуміти також сонне мариво, яке деякі мистці передають на яві, посереднє між звичайною мрією і візією. На виставі показові рисунки ріжних письменників сучасних і минулого віку. Велике місце займають там німецькі романтики: Гофман, Поль Ріхтер, Новаліс і Тік. Як відомо, кожний з них використовував свою багату уяву для того, щоб постатям своєї творчости, а навіть ідеям надавати легкість сонної мрії. Поруч письменників є теж образи малярів, які старалися зловити свої сни фантастичними лініями і кольорами. Деякі мистці заживали спеціяльних наркотиків, що розбуджують у незвичайно гострій формі сонні марива; як наприклад мескалін, який можна впорскувати собі в шкіру. У сучасному малярстві існує ціла ґрупа сірреалістів, які використовують свої дивоглядні нахили, чи претенсійні рисунки для того, щоб їм надати потворуваті форми жахливих снів. Інший відділ на виставі займає кіно, що краще ніж усі інші форми вислову вражінь уміють передати фантазію снів, протиставля їм дійсність. Німа фільма використовувала дуже часто сни як сюжет і залишила такі прегарні зразки як „Кабінет д-ра Каліґарі", „Кабінет воскових фіґур" або „Ґолем". Кіно може ріжними механічними засобами передавати незвичайно зручно сни, тому, що може переплутувати ріжні реальні предмети із формами зяви, чого не може передати ніколи непорушний рисунок або опис.

Порівняння.

— Чому ви не женитеся? — питається пані военного полоненого, що вернувся з полону.

— Ой, пані, щойно я вернувся з неволі.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ.
З пікніку на народні цілі.

Жінки з Вест Пулману влаштували 2 липня ц. р. при вулиці Вестерн пікнік і з нього зробили чистого приходу $26. З того вислано через Обеднання на Рідну Школу у Львові $10, на інвалідів $10 і на Школу у Стемфорді $6. Працею біля пікніку занимались: П. Мацях, А. Сосновська, К. Шемердяк, О. Шнорлюк, А. Грабінська. Тим, що прибули, належиться теж щира подяка.

Комітет.

БРЕДОК, ПА.
На інвалідів.

Братство св. Григорія, від. 24 У. Н. Союзу в Бредок, Па., переслало через Обеднання $10 на українських інвалідів.

Антін Круль, предс.; **Богдан Футрик**, секр.; **Іван Савчин**, касієр.

ДІТРОЙТ, МІШ.
З ювилею для сиріт Карпатської України.

Дня 1 липня ц. р. гром. П. Барани святкували 35-літній ювилей свого подружжя. Гром. В. Холявий, як господар цього ювилею, зложив щире бажання ювилятам і покликав до слова синів і дочок, які висказали глибоку і щиру подяку своїм родичам за добре виховання. Зложили також щиру подяку присутнім гостям за прихильність до їхніх родичів. Слід згадати, що хоч діти гром. П. Баранів роджені тут, то говорять чисто українською мовою.

Дальше складали щирі бажання кревні і приятелі. Між іншими покликано до слова секретарку У. З. Хреста ОДВУ від. 14, Анну Левкут котра зложила від себе щире бажання ювилятам. Щоби винести гарний спомин з цього ювилею, вона попросила присутніх зложити жертву для сиріт, що остались по героях Карпатської України.

Збіркою занялися пані: А. Маляняк і Лилюх. Зложили по $1: П. Баран, В. Холявий, А. Маланяк, п. Лилюх, В. Сковрон; по 50 ц.: В. Сушка, А. Левкут, п. Шер; решта дрібними. Разом $11.55. Гроші вислано на призначену ціль до головної управи ОДВУ.

Присутня.

БОФАЛО, Н. Й.
На поміч збігцям Карпатської України.

Союз Українок, від. 49., в Бофалі переслав через Обеднання $30 на допомогу збігцям і інвалідам з Карпатської України.

На цю ціль жінки влаштували пікнік, на який зійшлося поважне число українців, тих, котрі свідомі про потребу такої допомоги. Комітет пікніковий постарався про смачні перекуски, які на свіжім воздусі усім смакували. Гості гарно забавились і тим помогли придбати вище згадану суму.

Все українське жіноцтво повинно відчути потребу такої важної допомоги та уладжувати подібні забави, а придбані гроші висилати нашим браттям і сестрам, котрі через вірність своїй нації і бувшій молодій державі змушені були лишити все своє майно, щоб рятувати своє життя, втечею за границю. Вони потребують нашої помочи.

ЗА ВІД. 49 СУА:

Марія Хоптяк.

ЛІ СЕНДЕР, Н. Й.
З ювилею на народні цілі.

В суботу, 15 липня ц. р., святкували громадяни Мандрики „срібне весілля". З цеї нагоди їх знайомі влаштували їм несподівану забаву. Тостмайстром був А. Яворський. Побажавши ювилятам усякого добра, він просив до слова інших бесідників, серед них о. В. Кошіля, котрий у своїй довшій промові підніс заслуги ювилеятів, як громадян. Далі гарно говорили фармери Андрій Масків і Олійник, а також самі ювилянти. Накінець забрав слово Іван Лаврук і, зложивши бажання ювилятам, сказав, що при кожній забаві тут в Америці ми не повинні забувати про ті терпіння, що їх переходить український нарід на рідних землях, а вслід за тим ми повинні переводити збірки на поміч нашим братам у їх боротьбі за незалежність. Переведена збірка принесла $8.50, яку розділено, по половині на Рідну Школу і визвольну боротьбу. Гроші вислано через Обеднання. Зложили по $1: ювилят Микола Мандрик, Т. Мараз, М. Стемпковський, А. Андрушко; по 50 ц.: А. Москів, Анастасія Томіцяк, Юлія Лишега, І. Лаврук; по 25 ц.: Бистрович, В. Ткачук; дрібними $2. Гроші вислав І. Лаврук.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.
З ювилею на народню ціль.

На 25-літнім ювилею подружого життя п. Івана і Фенни Славич приявні зложили на визвольну боротьбу по $1: о. В. Дяків, М. Табачук, М. Кость, І. Ладичка, О. Беднарчук (мол.), Й. Сосонка, С. Будз, Т. Дяк, І. Дидьо, Д. Бунга, Б. Гірчиця, О. Мацюпа, Е. Бунга, І. Куцак, П. Микула, Д. Фенканин, С. Хомяк; по 50 ц.: В. Цюпак, І. Гаврилів; дрібними $4. Разом $22. З того вислано через Обеднання $12 на визвольну боротьбу, а $10 на іншу ціль.

Іван Дидьо.

АНСОНІЯ, КОНН.
З ювилею на народню ціль.

Гром. Теодор і Марія Королишин справляли 25-літній ювилей свого подружого життя. Гості не забули при тій нагоді і про Рідний Край та зложили $12.50 на народні цілі. З того вислано через Обеднання на Рідну Школу $9.50, а решту на іншу ціль. Збіркою занялись: І. Андрушко і Т. Герчаковський. Зложили Анна Зборівська $2.35; по $1: Т. Королишин, Н. Тут, Г. Патинок, Г. Кушпінський; по 50 ц.: І. Андрушко Т. Герчаковський, Анна Концевич П. Язлюк, Д. Домерецький, Анна Вавро, Г. Наджога, І. Хіровський І. Примарчук, С. Підбережняк; В. Дмитришин 40 ц.; по 25 ц.: Катерина Шінгера, Т. Горбаль, С. Гарасійко.

Г. Патинок.

АМСТЕРДАМ, Н. Й.
З фільми на народні цілі.

Так, як інші українські громади, так і наша, амстердамська, забажала побачити українську фільму „Маруся". Дохід з вистави цеї фільми, у висоті $20.85, призначено $10 на визвольну боротьбу, а $10.85 на збігців з Карпатської України. Гроші переслано через Обеднання.

Комітет.

АКРОН, О.
З ювилею на народню ціль.

Дня 18 червня ц. р. справила пані К. Цепко, разом із своїми двома доньками, малу несподіванку для свого мужа, примірного українського місцевого громадянина, з нагоди його уродин і „Дня Батька". Запрошені на цю забаву гості почувались дуже гарно. Вони розмовляли не лише про місцеві справи, але також про загально-українські; про те, що діється в краю, а навіть сам ювилят розповів перебіг свого життя, від молодих літ.

При цій нагоді забрав також слово гр. М. Філяс і між іншим заявив, що хоч приявних нема багато, то всетаки не можна проминути цеї нагоди, щоб не зібрати щось на народні цілі. Гості згодились зібрати жертви на визвольну боротьбу.

Зложили по $2: К. і К. Цепко, В. і М. Пулк; по $1: М. і Т. Філяс, М. і М. Петруха, І. і Х. Цепко, О. і А. Цепко, Г. і А. Лесняк. Разом $9, які вислано через Обеднання на призначену ціль.

В. Пулк.

НЮАРК, Н. ДЖ.
В СУБОТУ, 30. ЛИПНЯ 1939
(SATURDAY, JULY 30, 1939)
УКР. ПРАВОСЛ. ГРОМАДА
—: влаштовує :—
свому парохові
о. д-рові В. КЛОДНИЦЬКОМУ
ІМЕНИНИ

В 3. годині пополудні відправиться Молебен за здоровля о. Володимира, а відтак в галі відбудуться побажання. Будуть присутні позамісцеві гості: о. Л. Весоловський і о. В. Дяків.

Цим щиро всіх громадян запрошується.

Комітет.

ФІЛЬМОВА ЗІРКА В РОЛІ ДОБРОДІЙКИ.

Чарлі Ву, 14-літній китаєць, ученик вищої школи в Анджелесі, удержував себе і свою матір ріжними принагідними роботами в околиці Голівуду. Фільмова зірка Бренда Маршел обіцяла платити за йошо школу шість років.

В СВЯТО МОГИЛ

Люди розходяться не тільки по світі. Розходяться і в два світи. Буває і в однім і в другім випадку, що про розлуку знають вони заздалегідь і готовляться до неї. Але буває, що розходяться, не знаючи про те, що навіки.

Булиб може інакше говорили з собою, щиріше стиснули собі руки, глянули пильніше в очі... А так — розійшлись мов на годину, на день, чи на тиждень.

Коли можна мати більше нагоди на те, як не на війні, на тій косовиці, де косарем смерть, а косою кулі. А як не кулі, то плямистий тиф, що скосив нам стільки цвіту на наших рідних полях!

Зелені Свята — час поминок і згадок, по тих і про тих, що відійшли навіки з цього світу. Кожний з нас згадує рідних і нерідних, а дорогих, коли, де і як з ними пережив більший чи менший шмат часу, коли, де і як з ними розстався востаннє.

Мене нині занесли згадки в недалеку, а таку вже далеку минувшину, в часи, коли шумів над нами всесвітній вихор, чи українська хуртовина.

Стають перед моїми очима товариші, щирі, незабутні, не постарілі ні трохи, а такі, якими їх востаннє бачив.

І хотілось би всім їм присвятити нині хоч два-три слова згадки і поклону, але деж на те знайти місце? Може це був би такий довгий реєстр, що хібаб книгу поминальну зготовити!

Виберу кілька людей і подій, що нині найвиразніше станули передо мною.

Роман Луцик.

Карпати 1915 р. Сніг покрив гори, притрусив ліси, замів дороги і стежки. Дві стрілецькі стежі розходилися в дві сторони. З одною я — з другою він.

— Тримайся!

— Будь здоров!

— А не забудь разом з полоненими забрати і гармати! — зажартував я.

— Шкода, що з нами не йдеш, а то нема кого запрягти! — відповів, сміючись.

І пішов своєю дорогою, як усе, легко похилений наперед, з крісом у руці. Ще здалека, на закруті, заки сховався зо стежею в ліс, махнув до мене шапкою.

І тільки я його бачив. Не знаю навіть, у якому зворі коло Климця знайшов свій гріб.

Славко Кузьмич.

Були ми з одної гімназії, то й зразу на війні говорили як старі знайомі. Ще заки пережили щось воєнне, згадували пережите в школі.

Лисоня, коло Бережан, димила від дрьох днів гранатами, гула стрілами і гамором битви.

Його курінь ішов до наступу.

— Візьми від мене гроші, листи, фотографії — просив мене.

— Пощо. Адже ти не йдеш на смерть, тільки до наступу. Чи раз тобі таке траплялося!

— Так. Але тим разом чую, що не вернуся.

Я не взяв, щоб не підсилювати його прочуття.

Пішов і до нині не вернувся.

Федь Черник.

Я приїхав з Єлисавету, він з Києва, Здибались у Львові в Лисенка салі. Він тоді вже був у СС-ах, я далі при УСС-ах. Не бачились від його полону на Лисоні.

Оповідав мені про Київ, про бої в столиці, про широкі горизонти, що розстеляються тепер з київських гір.

Над раном відїздив назад. При виході з салі, коло поруччя на сходах прощались ми.

А не забудь приїхати до нас! Сама стара знайома братія!

— Приїду. Напевно.

— До побачення! — кивнув рукою й елястичним кроком збіг по сходах надолину. По дорозі ще махав до мене рукою, бо знав, що дивлюся йому вслід. Ми товариші з одної лавки, з одної сотні, з одної чети, з одного роя.

І це остання знимка його в моїй памяті.

Осип Теліщак.

По шпиталях, по хатах, а то й по дорогах гинули хлопці на тиф. Маленьке містечко Браїлів повне було війська, але мало хто тримався на ногах. Рідко хто і переїздив крізь нього.

Одного дня на мою кватиру завитав гість. Донедавна були ми разом, але від двох місяців він мав інший приділ і ми не бачились.

— Щось морозить мене! — сказав на вступі. — Ледви до тебе допитавсь. Кажи чаю зробити.

А потім просив відвезти його до Жмеринки.

— Маю там вигідну кватиру. Положуся, вигріюся, то перейде.

Але на кватиру вже не доїхав. Шпиталь був ближче.

Разом з десятьма тисячами лежить до нині у Жмеринці — на останній своїй кватирі.

Не знати, чи якийсь знак є на ній... — („Діло").

Галактіон Чіпка.

НАДІЙНИЙ ХЛОПЕЦЬ СТРАТИВ ЖИТТЯ У ВИПАДКУ.

Антін Керцан з Транскони стратив 7 червня життя у нещасливім випадку. Він їхав біциклем з Вінніпеґу до дому і вже доїздив до Транскони, коли стрінув автомобіль, що їхав до Вінніпеґу. Біцикль з невідомої причини нараз скрутив і вдарився до автомобіля. Керцана забрано ди шпиталю Ст. Боніфес, де показалося, що мав зломану ногу і страшно побиту голову. Він небавом по тім умер.

Керцан, котрому було 21 рік, вертався з лекції скрипкової музики. Він дуже добре їздив на біциклі і в 1937 році виграв чемпіонство в Трансконі в змаганнях на 6 миль, а минулого року подібне чемпіонство в змаганнях в Ст. Боніфес. Його брат також добрий цикліст.

КАРА ЗА СПИНЮВАННЯ ЕМІҐРАЦІЇ ЖИДІВ.

Віденська поліція покарала філію американського подорожного бюра у Відні гривною у висоті 8,000 марок за „неоправдану підвишку ціни залізничих білетів". Керманичі цього бюра, якими є два швайцарські громадяни, мали здебільша клієнтів жидів, які хотіли виїхати з Австрії. З цього скористало бюро і підвищило ціни білетів майже двократно.

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

(39)

Рішучим кроком Стенлі Вуд зближався до загадкової столиці, збудованої зо слонової кости. Він чомусь мав таке переконання, що в підземеллях цієї загадкової столиці мусить десь знаходитись його укохана дівчина, Ґонфаля. Можливо, що вона увязнена й він наражавсь на велику небезпеку, пробуючи її увільнити.

Та він рішений був виставитись на найтяжчу небезпеку, щоб таки її увільнити, або, пробуючи цього, вмерти. В той сам час Тарзан, пан нетрів, зближався до іншої, дуже подібної столиці, лише збудованої з золота. Обі столиці страшенно ворогували з собою. Перша, словнова, звалась Атне; друга, золота, Катне.

Ставши перед столицею Катне, Тарзан думками поринув у минуле. Він був колись у тій столиці і перейшов тяжкі муки. Його були увязнили, мучили і хотіли викнути в гирло „святого вулькану". Та він урятувався від цього всього, а навіть у тій столиці викликав важний переворот.

Колись рядила там гарна, але жорстока королева Немоне. Але Тарзан і його приятелі, яких він здобув у столиці, довершили цього, що жорстоку королеву скинено з престола і покарано смертю. Інші люди, його приятелі, прийшли до влади. Тарзан надіявся, що вони тепер зустрінуть його приязно. Та його розрахунки були помилкові.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

В четвер, 13. липня 1939 р. помер у Вест Пулман на удар серця

ІВАН СЕМЧИШИН,

член Тов. св. Арх. Михаїла, від. 243. У. Н. Союзу.

Родився в Незнаново, повіт Радехів, Галичина, 5. березня 1895. р. Прожив 44 роки. Вступив до У. Н. Союзу 19. листопаду 1920. р.

Лишив жінку Марію Семчишин.

Вічна Йому память!

Д. Бучман, секр.

